

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. S. i D. S.
przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.
o zapłatę, ustalenie i zobowiązanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 21 lutego 2020 r.,
zażalenia strony pozwanej
na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 lipca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddała zażalenie,

**2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
pozostawia sądowi, który wyda orzeczenie kończące
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 23 sierpnia 2018 r., którym ten Sąd oddalił w całości powództwo J. S. i D. S. przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W. o stwierdzenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych z dnia 5 kwietnia 2006 r. ewentualnie ustalenie, że § 10 ust. 2 tej umowy nie wiąże powodów, o zapłatę kwoty 85.406,37 złotych z odsetkami ustawowymi a nadto o zobowiązanie pozwany

Bank do przeliczenia na nowo kredytu z pominięciem klauzul niedozwolonych zawartych w § 10 ust. 2 i § 11 ust. 4, 12 ust. 4 umowy.

Sąd Okręgowy, uzasadniając oddalenie powództwa, podniósł, że niektóre ze wskazanych przez powodów klauzul umownych nie mają cech abuzywnych a inne, pomimo iż kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, zostały indywidualnie wynegocjowane, a to wyklucza przyjęcie braku związania powodów tymi postanowieniami.

Sąd Apelacyjny odmiennie ocenił kwestionowane przez powodów klauzule umowne. Uznał je za niewiążące powodów, a zaniechanie z tej przyczyny przez Sąd pierwszej instancji rozpoznania istoty żądań zgłoszonych w pozwie, jako nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. usprawiedliwiające uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na wyrok Sądu Apelacyjnego pozwany (...) Bank Spółka Akcyjna w W. zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. albowiem Sąd pierwszej instancji odniósł się wyczerpująco do materialnej podstawy powództwa oraz wszelkich zgłoszonych przez powodów roszczeń.

W odpowiedzi na zażalenie powodowie, nie zgadzając się z przytoczoną przez pozwaną ocenę zasadności i prawidłowości wyroku Sądu pierwszej instancji, podzielili zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.c. i poparli wniosek pozwanego Banku o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przy rozpoznawaniu zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji Sąd Najwyższy bada jedynie to, czy sąd ten prawidłowo zastosował art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. Zgodnie z tymi przepisami, sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania jedynie w przypadku nieważności postępowania (§ 2), a może uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy zachodzi

konieczność przeprowadzenia przez ten sąd postępowania dowodowego w całości (§ 4).

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne służy przeprowadzeniu kontroli, czy orzeczenie zostało prawidłowo oparte na jednej z wymienionych przesłanek, tj. czy powołana przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie. Przedmiotem badania przy rozpoznaniu takiego zażalenia jest istnienie procesowych podstaw wydania przez sąd drugiej instancji wyroku kasatoryjnego, przy czym kontrolę o tak określonych granicach należy oddzielić nie tylko od oceny zasadności pozwu (wniosku) i apelacji, lecz także od merytorycznego badania stanowiska prawnego tego sądu. Prawidłowość merytorycznego poglądu prawnego sądu drugiej instancji, odnoszącego się do materii będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli zażaleniowej, z wyjątkiem oceny, czy miała miejsce nieważność postępowania. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego jest ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41 i z dnia 5 czerwca 2014 r., IV CZ 27/14, nie publ., z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 118/13, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CZ 77/13, nie publ., z dnia 19 grudnia 2013 r., II CZ 86/13, nie publ., z dnia 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. wyroki z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936/315, z dnia 9 stycznia 2001 r., I PKN 642/00, OSNAPiUS 2002, nr 17, poz. 409, z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 845/00, OSNP 2004, nr 3, poz. 46, z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36, z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 293/02, nie publ., z dnia 24 marca 2004 r., I CK 505/03, nie publ.; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, nie publ., z dnia 16 czerwca 2011 r.,

I UK 15/11, OSNP 2012, nr 15-16, poz. 199 a także postanowienia z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, nie publ., z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, nie publ., z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, Lex nr 1231340; z dnia 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12, nie publ. oraz z dnia 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12 - nie publ., z dnia 6 lutego 2018 r., IV CZ 1/18, nie publ.). Podobnie w wyroku z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 299/10 (nie publ.) Sąd Najwyższy przyjął, że pojęcie "istoty sprawy", o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c., dotyczy jej aspektu materialnoprawnego i zachodzi w sytuacji, gdy sąd nie zbadał podstawy materialnoprawnej dochodzonych roszczeń, jak też skierowanych przeciwko nim zarzutów merytorycznych, tj. nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy uznając, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych, czy procesowych unicestwiających dochodzone roszczenie.

Przenosząc te wskazania na grunt przedmiotowej sprawy należy przyjąć, że wadliwe, w ocenie Sądu odwoławczego, uznanie przez Sąd pierwszej instancji, że istnieją materialnoprawne przesłanki unicestwiające dochodzone roszczenie, tj. brak podstaw do kwestionowania wskazanych w pozwie klauzul umownych i związanie powodów tymi klauzulami, jest równoznaczne z nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., ponieważ Sąd pierwszej instancji w konsekwencji swego stanowiska nie rozpoznał wszystkich żądań objętych powództwem, w tym także żądania zapłaty oraz zobowiązania do przeliczenia na nowo kredytów. Przerzucenie ciężaru dokonania wszystkich tych czynności na sąd odwoławczy skutkowałoby faktycznym ograniczeniem rozpoznania sprawy do jednej instancji i pozbawieniem powodów możliwości poddania oceny rozstrzygnięcia właściwej kontroli instancyjnej.

Ponieważ Sąd Apelacyjny właściwie zinterpretował przesłankę orzeczenia kasatoryjnego ujętą w art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie pozwanego Banku.

Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego realizuje zasadę przewidzianą w art. 108 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

